Copyright Oslo VO, Rosenhof

Et godt liv i et lite land

Ungdomsfest i Eggedal Christian Skredsvig 1895

1 Ulikheter og fellesskap

Du spør meg kanskje om det er godt eller vondt å være menneske. Vet du hva jeg svarer da? Jeg svarer ja! *Olav Duun*

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Personer i fortellingen

Eva Amundsen

Ana Fernandes

Sebastian Haneborg

Viktor Hellstrøm

Geir Listhaug

Mina Maurstad

Wasim Raja

Guro Solstad

Copyright Oslo VO, Rosenhof

har kommet
har startet
har begynt
har betalt
har tatt med
har fått

er
leser
sender
bor
bygger
løper

å starte
å løpe
å glede seg til
vil skaffe seg
kan begynne
tør spille

så fort at
så alvorlig at

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Sommeren er over. Folk flest har kommet tilbake til byen etter ferien. Mens noen nettopp har begynt i ny jobb, leser andre jobbannonser og sender søknader. Mange studenter har startet på studier. Høsten er tiden for å starte på nytt.

Sju svært ulike mennesker har betalt medlemskontingent i **den nystartete fotballklubben** «Bravo». En varm, solrik ettermiddag møtes de for første gang til trening på fotballbanen.

Treneren, Ana: Dere kan begynne med å løpe tre runder rundt banen. Rolig tempo.

Kokken, Viktor: Er det matpause etterpå? Jeg har tatt med meg sjokoladekake.

Ana: Da har alle noe å glede seg til. Løp i vei og bestem farten selv.

Wasim Raja er først ferdig med rundene. Den hvite t-skjorta klistrer seg til ryggen av svette. Han har fått opphold i Norge fordi han var tolk for de norske FN-soldatene i Afghanistan for noen år siden. Nå vil han gjerne skaffe seg et større nettverk.

Guro Solstad er student og bor i kollektiv på Grünerløkka. Hun er i god form og kommer løpende rett etter Wasim.

Etterpå kommer **Eva Amundsen** og **Sebastian Haneborg**. Eva har begynt på det siste året på studiespesialisering på videregående skole. Sebastian er tømrer og bygger boliger for Mesterhus.

Mina Maurstad er skuespiller på Nationaltheatret. Hun ser sprek og kul ut i trangt miniskjørt og gule joggesko, men hun tar små skritt.

Viktor Hellstrøm løper aldri **så fort at** han får opp pulsen eller blir svett på ryggen. Han tuller og ler og skaper stemning rundt seg, men av og til blir han plutselig **så alvorlig at** det ser ut som han vil gråte.

Geir Listhaug er sist. Han rusler andpusten ned den siste langsiden. Han lurer på om han er for gammel til dette.

en jobbannonse: Rêklama kar

en søknad: Xwesteka kar

medlemskontingent: Aboneya endamtiyê

nystartet: Nû dest pê kir

solrik: Tavik lê pire

tempo: germkirina laş

fart: Xwirtbûn

å klistre seg: pêvedibê.

et nettverk: kesên lidora te.

en bolig: Xanî

sprek: lihevhatî/ bedew.

miniskjørt: çepûnekî piçûk.

en puls: Nebda dil.

en stemning: Dengoyek xwes

andpusten: Nefes teng bûyî.

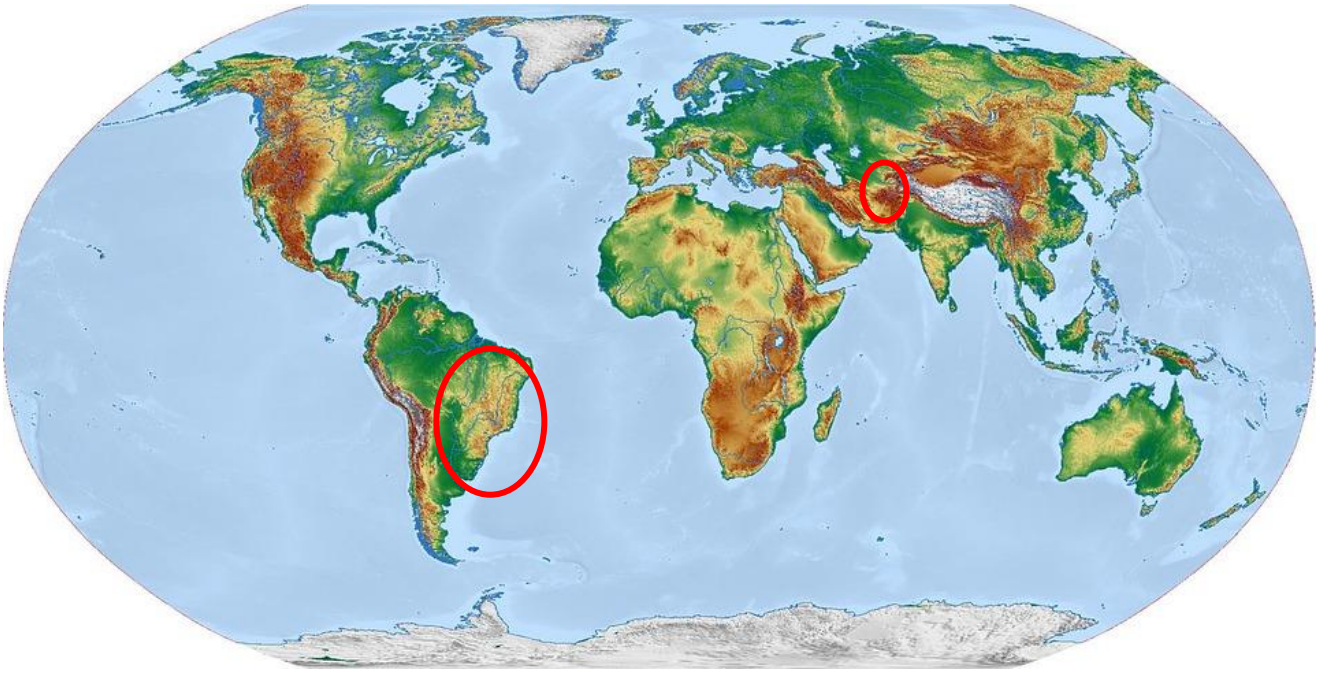

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Ana Fernandes heier på alle. Hun kom fra Brasil for fem år siden, og synes nordmenn bør spille mer fotball. Siden hun er gravid, tør hun ikke spille selv. Men trener kan hun være helt til riene kommer, tenker hun.

Ana: Til våren skal vi spille kamp mot Vålerenga og vinne 3-0. Enig?

Mina: Den som intet våger, intet vinner. Jeg er med.

Ana: Hvem av dere har spilt fotball før?

Wasim: Jeg spilte i andre divisjon i Kabul.

Geir: Jeg pleide å spille med sønnen min i hagen da han var liten.

Viktor: Jeg kommer hit fordi dama mi gjør det slutt hvis jeg ikke begynner å trene.

Mina: Jeg har sett en tv-serie som handler om fotball: «Heimebane».

Sebastian: Er det ikke ganske likt håndball? Det spilte jeg i fjerde klasse.

Eva: Alle kan spille fotball. Det er enkelt.

Guro: Jeg drev med løping tidligere.

Ana: Da setter vi i gang, så ser vi hvordan det utvikler seg.

Wasim skårer mål på første forsøk. Sebastian jubler og tar en runde rundt banen mens Guro lager mål nummer to. Mina snubler med **det trange skjørtet sitt**. Eva sentrer til Geir som dytter ballen i mål med albuen. Ana forsøker å lære dem noen enkle regler – **for eksempel at** de ikke skal bruke hendene på ballen eller takle hverandre.
Den eneste som forstår seg på spillet, er Wasim. Han tar en pause og slår av en prat med Geir.

Wasim: Hva driver du med?

Geir: Jeg er saksbehandler i UNE. Når noen **klager på avslag** på søknad om opphold i Norge, kommer de til oss.

å heie: Navtêdan

å tore: Tehmûlkirin

rier: Qolinc.

en kamp: Kampê leystikê.

å vinne: biserket/ rebihî

å våge: Tehmûlkirin

å pleie: Hefade kirin

å gjøre slutt: bi dawî anîn

å trene: Rahênanê dike.

å handle om: liser dibêjê.

å drive med: karê ku dikê.

å utvikle seg: Xwe pêşdixe.

å juble: şahdibê/ kêf dikê.

å snuble: Terpilî

å sentre:bas didê

å dytte: Tehv didê

å takle: Nehêlê derbas bibê.

en saksbehandler: Kesê ku kêsa te .dixwênê û bersiv didê..

et avslag: Refid/ bersiva na.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Utlendingsdirektoratet (UDI)

har ansvar for behandling av søknader fra utlendinger som vil besøke eller bo i Norge, drift av asylmottak og utvisningssaker. www.udi.no

Utlendingsnemnda (UNE)

er klageinstansen for utlendingssaker og statsborgersaker. Alle saker de behandler i UNE, har først blitt behandlet av UDI. www.une.no

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

skal gjennomføre regjeringens integreringspolitikk www.imdi.no.

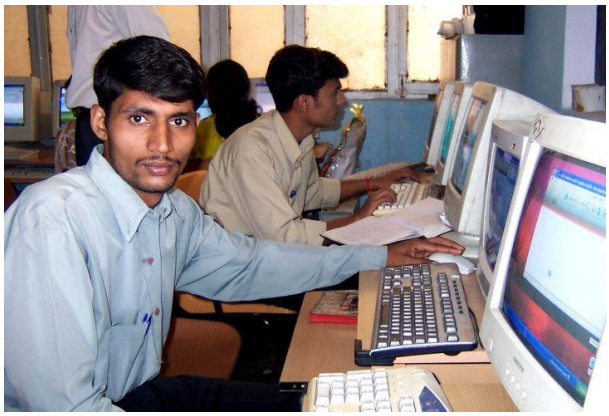

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Wasim: Er det mange som klager?

Geir: Jeg har **i alle fall nok å gjøre**. Men innvandringen til Norge har gått ned etter en topp i 2016.

Wasim: Da kom det mange syrere og eritreere, ikke sant? Men jeg ser flest pakistanere her i byen. Er det flest innvandrere derfra?

Geir: I Oslo er det det. Men i hele landet er det **flest fra** Polen og Litauen. Pakistan er på femteplass. Somalia og Sverige har også flere enn Pakistan.

Wasim: Det er **en del** fra Afghanistan også. Jeg kjenner flere som **kom samtidig med** meg.

Geir: Det stemmer. UNE har behandlet mange saker for afghanere.

Wasim: Hva synes du om at Norge har blitt **et flerkulturelt samfunn**?

Geir: Dette er **det nye Norge**. Bestemoren min møtte en afrikaner for første gang da hun var femti år. Nå er det helt annerledes. Jeg synes det er en berikelse. Her kan jeg lære fotball av en brasilianer og en afghaner.

Wasim: Så hyggelig at du liker at vi er her og deltar i samfunnet. Det **føles godt** å kunne bidra med noe. Altfor ofte føler jeg meg litt underlegen fordi jeg trenger hjelp til så mange ting.

Geir: Hvordan da?

Wasim: Da jeg kom til Norge, var jeg **avhengig av** NAV. Jeg fikk økonomisk støtte og veiledning. Det var mange vennlige mennesker som spurte om jeg trengte hjelp, men jeg savnet at noen **spurte meg om hjelp**. Jeg var bare fremmed og hjelpetrengende.

Geir: Du virker ikke særlig hjelpetrengende.

å klage: Gilih dike.

en innvandring: Penaberî

å gå ned: herê xwar.

en innvandrer: Penaber.

samtidig: Eynî dem.

å stemme: Deng dan

å behandle: Mualece.

en sak: Kêsek.

flerkulturell:gelek corê xelkê.

annerledes:Cuda.

en berikelse: Dewlemendî.

å delta: Beşdarî

å bidra:Alîkarî

underlegen: gelek lawaz û bê taqet.

avhengig: girêdayî tiştekî.

en støtte: piştgirtin.

en veiledning: Rênîşan/ şîretkirin.

fremmed: Xerîb

hjelpetrengende: Pêwistî biarîkarîyê ye.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

å finne ut – fant ut

Legene fant ut at han hadde kreft.

To mennesker, Edvard Munch, 1905

Det må ha vært krevende.

Det var sikkert vanskelig.

Du må ha følt deg redd.

Du var sikkert redd.

På den ene siden…

På den andre siden…

På den ene siden er det fint med høst. På den andre siden er det trist at sommeren er over.

På den ene siden er det ergerlig å betale mye skatt. På den andre siden er det fint å bo i et velferdssamfunn.

Han hadde allerede jobbet og betalt skatt da han ble syk.

Jeg hadde allerede kjøpt ny bil da jeg begynte å studere.

Hun hadde allerede spist frokost da de andre våknet.

Jeg lurer på om innvandrere ville hatt det bedre om de hadde klart seg mer selv.

Kanskje barna ville hatt det bedre om de hadde spilt mer fotball.

Jeg tror studentene ville hatt det bedre om de hadde trent hver dag.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Wasim: Heldigvis har jeg fått en vaskejobb og **klarer meg selv** økonomisk nå. Men målet mitt er å bli en ressurs i samfunnet.

Geir: Jeg forstår hva du mener. For noen år siden gikk jeg sykmeldt mange måneder. Jeg var nyskilt og deprimert og hadde smerter i hele kroppen. Legene **fant** etter hvert **ut** at jeg hadde kreft. Jeg ble operert, og nå går det bra. Men **det tok over ett år** å komme tilbake til et normalt liv.

Wasim: Det **må ha vært** veldig krevende.

Geir: Ja, det var det. Samtidig var jeg lykkelig over å bo i et velferdssamfunn. **På den ene siden** var det bekymringsløst å vite at jeg fikk både sykepenger og gratis behandling av de beste legene på landets beste sykehus. **På den andre siden** var det litt ydmykende å måtte ta imot hjelp og trøst hele tiden. Jeg hadde dårlig samvittighet.

Wasim: Det hadde du da ingen grunn til. Du **hadde allerede jobbet i mange år** og betalt skatt.

Geir: Sånn tenker jeg også nå. Jeg synes det er helt riktig at de som har behov for hjelp, skal få det fra staten **uten å føle skyld**. Men jeg har en bedre selvfølelse når jeg er sterk og uavhengig av hjelp.

Wasim: Nettopp. Jeg lurer på om innvandrere i Norge ville hatt det bedre om de hadde klart seg mer selv.

Geir: Det måtte **de norske innvandrerne** til Amerika for hundre år siden. Det gikk bra for mange, men ikke for alle.

økonomisk: Darayî

en ressurs: Jêder

nyskilt: Jinûve berdayî.

deprimert: xemokî

å bli operert: Operasyon kirin.

normal: Normal

krevende: Bimerce.

et velferdssamfunn: Civaka refahiyetê.

bekymringsløs: Xema nakişînê.

en behandling: Mualecek.

ydmykende: Rezîl.

samvittighet: Ocdan

allerede:Êdî

skyld: sûc.

selvfølelse: hesta kesayetî..

uavhengig: Ne girêdayî.

å klare seg selv: Bi kêrî xwe tê..

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Leiv Eriksson oppdager Amerika, Christian Krogh, 1893

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Wasim: Det er interessant. Kan du si litt mer om det?

Geir: Jeg har nettopp lest en interessant romanserie av forfatteren Edvard Hoem. Flere i slekten hans reiste til Amerika fordi det var **trange kår** i Norge. De arbeidet hardt for å klare seg. Onkelen hans måtte reise tilbake til Norge fordi han ble **psykisk syk**. De fleste andre gikk det bra med, spesielt de som var i neste generasjon. Kanskje du vil låne de bøkene og lese selv.

Wasim: Det vil jeg gjerne. Vi må prate mer om dette senere. Nå er det på tide å trene mer.

De spiller videre. Om de ikke er så flinke, har de det i alle fall moro. Viktor roper ut morsomme kommentarer hver gang han finner **en anledning**. Han synes fotball skal være en lek. Han fryder seg over alle pauser.

Viktor: Nå fortjener vi sjokoladekake. Og kanskje et glass øl.

Geir: Nei, øl. Vi spiller jo fotball. Det kan vi ta etterpå, hjemme hos meg.

Wasim: Er det sant at nordmenn alltid må ha øl?

Viktor: Nei da. Men det er godt med en halvliter når man skal slappe av.

Ana: Jeg er gravid – jeg drikker ikke alkohol. Livet er helt fint uten øl også.

Geir: Alkohol eller ikke alkohol, det er interessant å diskutere. For min del betyr det ingenting hva folk mener om det. Jeg kjenner ganske mange innvandrere som aldri drikker alkohol. Noen nordmenn også, forresten. De sier at det går helt fint!

en romanserie: Romanek romansî.

trange kår: Kelepên teng.

psykisk: Derûnî/ nefsî.

en generasjon: Nifşek/ C îl.

på tide: wextê wê ye/ diwextê xwede.

en kommentar: Komêntek/ telîq.

en anledning: Derfetek/ munasebek.

å fryde seg: xwe dilxweş dikê

en halvliter: Nîv litir.

alkohol: Spîrto/ sprit

Norsk historie 1900-2020

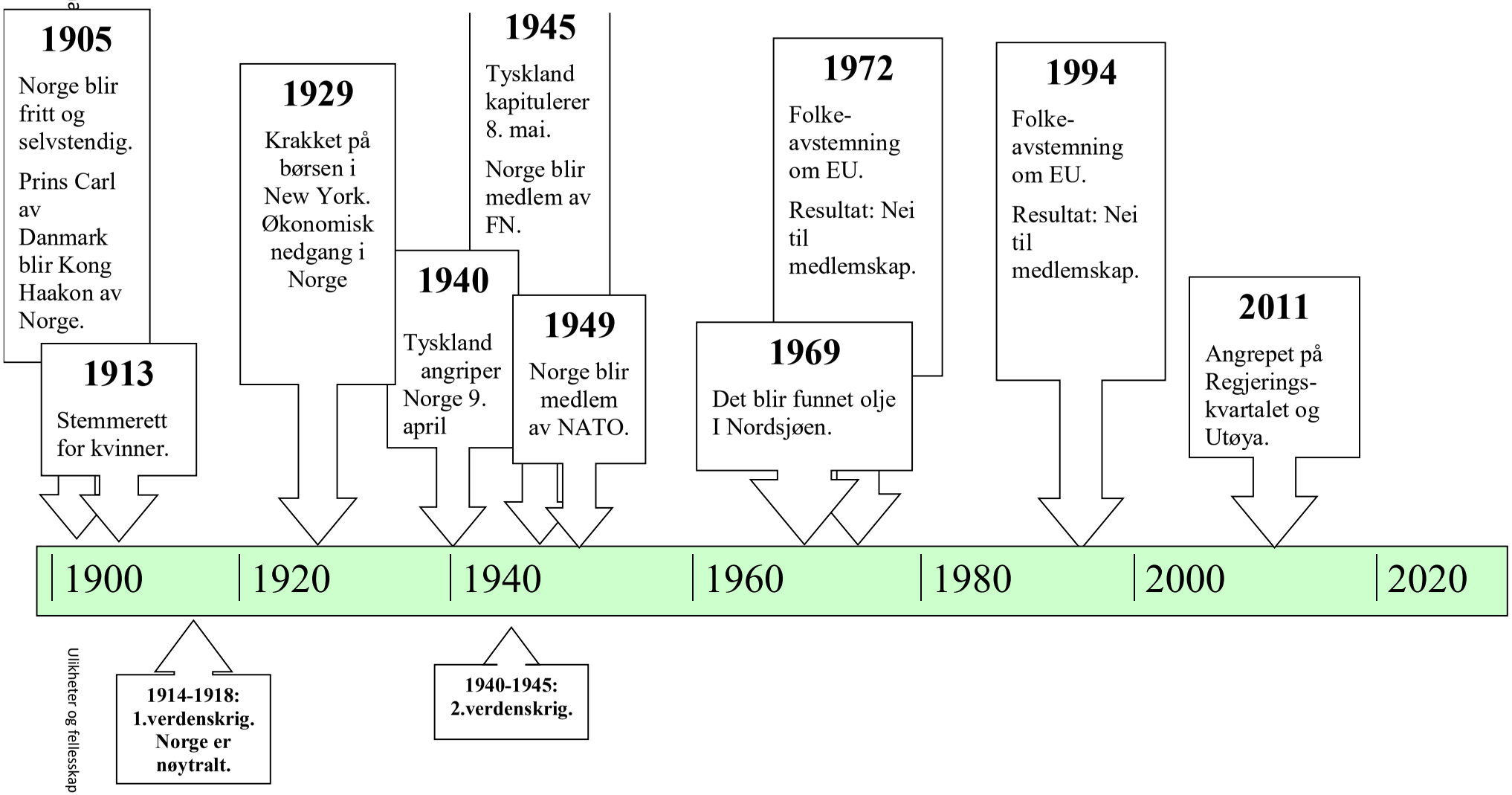

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Eva: Jeg er russ dette året. Noen tror at alle russ drikker seg fulle hele tida, men det er ikke sånn på min skole.

Geir: **Nordmenns holdninger** til alkohol har endret seg mye. For hundre år siden var det forbudt å selge alkohol som var **sterkere enn** 12%. Men legene kunne gi resept på sprit.

Viktor: Da ble det vel smuglet sprit slik man smugler narkotika nå.

Geir: Det stemmer. **Derfor** ble forbudet opphevet etter ti år. **Likevel** var det mange fordeler med forbudet den gangen. Norge var et fattig land. Mange mistet jobben og inntekten på grunn av alkoholmisbruk. Etter at forbudet ble innført, ble det mindre fyll og **færre sosiale problemer**.

Viktor: Oldefaren min ble født i 1905. Han hadde en vanskelig barndom fordi faren hans drakk. Moren hans måtte jobbe på fabrikk **samtidig som** hun tok seg av åtte barn. Hun var alltid redd for at de skulle komme på fattigkassa.

Geir: Det var en skam å havne der. Men det var den eneste måten staten ga hjelp til folk som hadde **økonomiske problemer** på den tiden.

Viktor: For oldefar var det en stor dag da folketrygdloven ble vedtatt i 1966. Endelig ble det en rett for alle å få dagpenger, sykepenger og alderspensjon.

Ana: Ble han født i 1905, sa du? Når døde han?

Viktor: I 2004. Han ble 99 år.

Ana: Da opplevde han en utrolig utvikling, ikke sant? Årstallene 1905, 1913, 1940, 1945, 1969, 1972, 1994 er viktige i **norgeshistorien**. Men 1814 opplevde han ikke.

full (beruset): Gelek vexwarîye/ serxweşe .

en holdning:

forbudt: Qedexe ye.

sprit: Spîrto/ kuhûl.

å oppheve: Hilanîn/ lexû kirin..

et misbruk: xirab bikaranîn.

å innføre:Cihbicih kirina fermanekê.

fattigkassa/ nødhjelp for de som ikke hadde penger: Sindoqa feqîran.

å havne: kete rewşekê

å vedta: Biryar da.

en alderspensjon: Teqaud ya temen.

å oppleve: dinavde jiyan dikê.

en utvikling: Pêşxistinek.

Norsk historie 750-1900

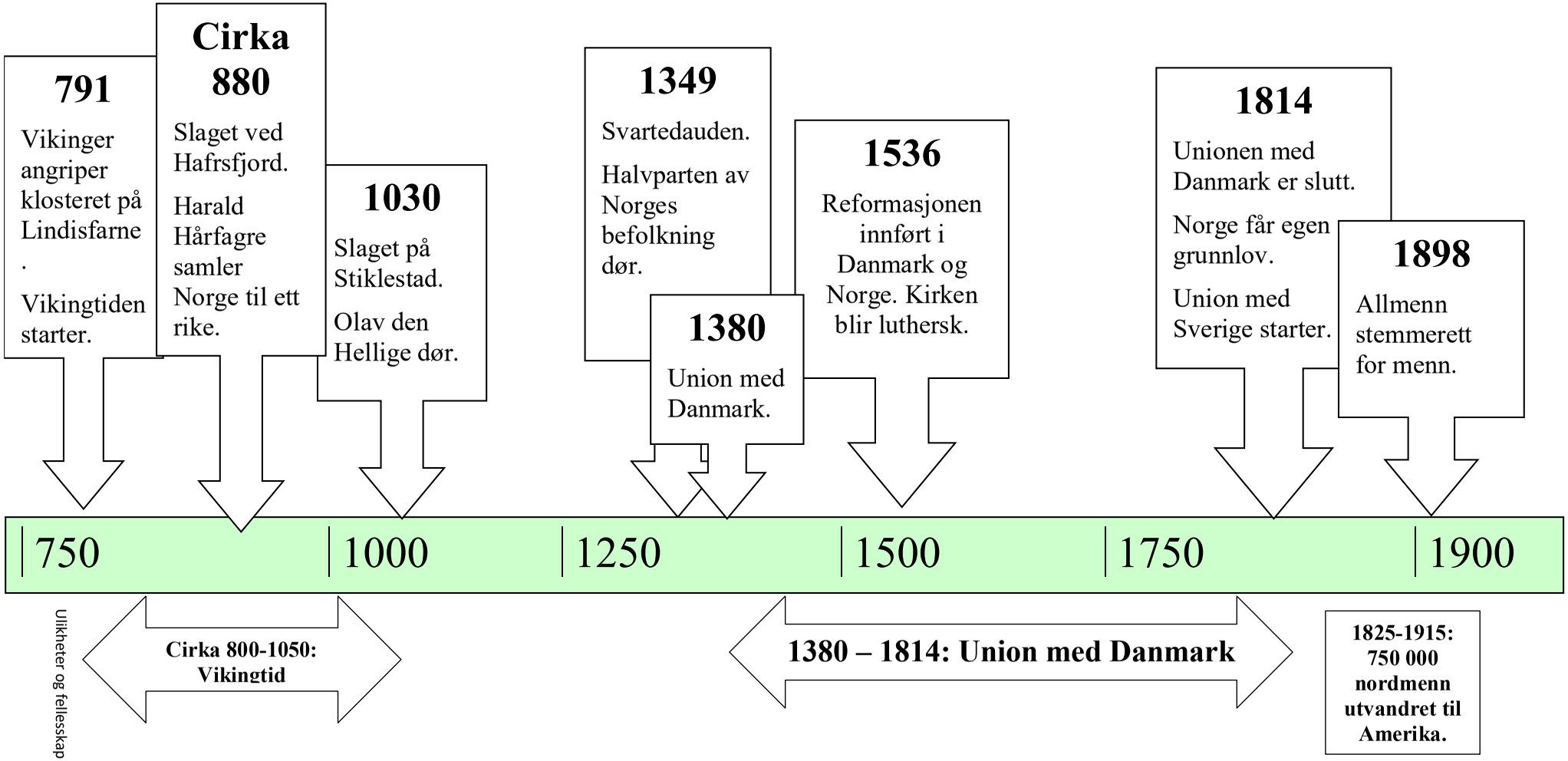

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Copyright Oslo VO, Rosenhof

På blekevollen, Harriet Backer, 1886-87

Viktor: Du vet mer enn jeg. Hva skjedde i 1913?

Ana: Kvinner fikk stemmerett.

Viktor: Hvordan vet du det?

Ana: Vet ikke alle nordmenn det? Jeg lærte det da jeg gikk på samfunnsfagkurs.

Geir: Lærte du eldre historie også?

Ana: Jeg husker ikke årstall. Men jeg vet om vikingtiden, svartedauden og dansketiden.

Geir: Har du hørt om Harald Hårfagre og Olav den Hellige?

Ana: Det er noe kjent med de navnene.

en stemmerett: Mafê dengdanê.

et årstall: Jimara salê

vikingtiden: Serdema viking/ qerasine.

svartedauden: Mirna reş.

dansketiden: Serdema Danmark

Birkebeinerne, Knud Bergslien, 1869

Fra Olav Tryggvasons saga, Erik Werenskiold

Geir: **Harald Hårfagre** var den første kongen for hele Norge. Det blir sagt at jenta han ville gifte seg med, krevde at han **samlet landet** til ett rike. **Olav den Hellige** fikk æren for å ha **innført kristendommen** for snart tusen år siden.

Viktor: Det er interessant å lese om de gamle vikingkongene. De oppførte seg hensynsløst samtidig som de kjempet for rettferdighet.

Ana: Folk var sammensatte da som nå. Farlige forbrytere kan ha positive sider. Folk som ler og tuller mye, kan bære på en sorg. Populære mennesker kan føle seg ensomme. Du, Viktor, er visst alltid glad og fornøyd.

å kreve: Dewe bikê.

en ære: Namûs

hensynsløs: Aqilsivik/ xwe na êşênê diber tiştekî de.

sammensatt: bihevdû re.

en forbryter: Cinayetkar/ mucrim

en sorg: şînek/ nexweşîywek

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Skrik, Edvard Munch, 1893

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Guro, Eva, Wasim, Sebastian og Mina har begynt å trene igjen. Viktor og Geir slutter seg til dem. To og to spiller sammen. De løper og snubler og faller og ler. Ballene flyr i alle retninger. De får god trening av å hente de bortkomne ballene.

Ana blåser i fløyta og samler gjengen for å avslutte treningen. Før de går, vil hun lære dem en klubbsang. https://www.youtube.com/watch?v=c-r6jGBZXTE

Alle kan x x x
Alle kan x x x
Alle kan spille ball.
Alle kan være med.
Alle kan skåre mål.
At vi vinner snart er ganske klart.
Da skal vi feire med en kake.
Ja, alle kan
spille med ball.
Vi skal dra seieren i land.
Bravo x Bravo x Bravo.

Geir: Vil dere bli med hjem til meg? Jeg bor rett borte i gata.

Ana: Det høres hyggelig ut. Men jeg må gå hjem. Ungene vil ikke sove før jeg kommer.

Ana putter baller og utstyr i bagasjerommet på den gamle Toyotaen sin og kjører av gårde. De andre blir med Geir hjem. De skravler og ler mens de går. Men Viktor sakker litt etter og er stille. En gammel sorg fra den gangen han var barn, plager han mer og mer. Hver gang han tenker på det, får han en klump i halsen. Ana tror at han alltid er glad, men det stemmer ikke.

å slutte seg til noe: Xwe pêve girêda.

bortkommet: jidest da/ windabû.

en klubbsang: Kilûba strana.

å skåre: Golanîn.

en seier: Serkeftinek.

å putte: Danî nav/ Bixê têde.

skravler: pelpela zê dikin/ zêde diaxivin û dikenin.

å sakke etter: lidûv wan hêdî û bê deng ma.

en klump: Perçek.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Sanger

Viktige år i norsk historie

Mel: Kjerringa med staven

Vikingtiden startet.
Nordmenn ble beryktet.
Kvinner hersket hjemme.
Mennene dro ut,
sloss og stjal og handlet,
lærte nytt om Gud.
Sjuhundreogenognitti (791)
til **ettusenogfemti (1050).**

Så i **åtteåtti (880)**
samlet **Harald** landet.
Etterpå kom **Olav**
med sin kristendom.
Sloss og møtte motstand
slik at han falt om.
Ettusenogtretti.
1030.

Så kom **Svartedauden,**
trettenniogførti (1349).
Etterpå kom Danmark.
Vi var **union**
helt fra **trettenåtti (1380),**
i firehundre år.
Så kom **attenfjorten (1814)**.
Så fikk **Norge grunnlov**.

Attennittiåtte (1898).
Mennene kan **stemme**.
Nittentretten (1913) kommer
kvinners stemmerett.
Da er Norge fritt
og har **selvstendighet**.
Nittenfem er året.
1905 er året.

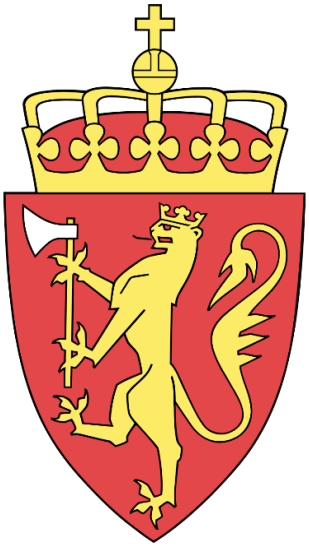

Første verdenskrigen
kom i **nittenfjorten (1914).**
Norge var nøytralt,
men ikke uberørt.
Alle pustet ut i
nittenatten (1918) - da
freden kom tilbake.
Nittenhundreogatten (1918).

Andre verdenskrigen.
Hitler hadde makten.
Tyskland invaderte
og marsjerte frem.
Nittenførti (1940) og til
nittenførtifem (1945).
Kongen dro fra landet.
Folkestyret strandet.

Etter krigen vokste
velstanden i Norge.
Nittensekstisju (1967)
fikk alle **folketrygd**.
Nittensekstini (1969)
ble **oljerigger** bygd.
EU sa vi nei til:
nittensytti to (1972) og
nittennittifire (1994).

Astrid Raen

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Mitt lille land
Et lite sted, en håndfull fred
slengt ut blant vidder og fjord

Mitt lille land
Der høye fjell står plantet
mellom hus og mennesker og ord
Og der stillhet og drømmer gror
Som et ekko i karrig jord

Mitt lille land
Der havet stryker mildt og mykt
et landskap fra kyst til kyst

Mitt lille land
Der stjerner glir forbi
og blir et landskap når det blir lyst
mens natten står blek og tyst.

Ole Paus

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Visen om det gode språket

Mel: Kanskje kommer kongen

Henrik Ibsen
1828-1906

Hvis Ibsen hadde hørt oss
og hvis Hamsun våknet opp,
ville begge applaudere
for vårt språk er helt på topp.

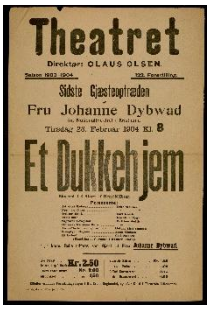

Av alle språk i verden
har vi valgt å lære norsk.
På rekordtid tror vi nok at
alle nordmenn skjønner oss.

Hvis Ibsen hadde hørt oss
og hvis Hamsun våknet opp,
ville begge applaudere
for vårt språk er helt på topp.

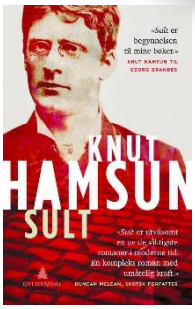

Knut Hamsun
1859-1952

Verbalet glemmer ingen.
Det er setningenes sjel.
Nåtid, fortid eller fremtid
takler vi med samme hell.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Subjektet skal fortelle
hvem som handler eller er.
En person, en ting, et tema
eller bare ordet «det».

Hvis Ibsen hadde hørt oss
og hvis Hamsun våknet opp,
ville begge applaudere
for vårt språk er helt på topp.

Objekt er ganske ofte
helt frivillig å ta med.
Men til verb som «tar» og «setter»
må det alltid skrives ned.

Den store flotte gruppen
som er kalt **adverbial**,
gir oss tid og sted og årsak.
Og med det er allting sagt.

Hvis Ibsen hadde hørt oss
og hvis Hamsun våknet opp,
ville begge applaudere
for vårt språk er helt på topp. *Astrid Raen*

Alkohol - venn eller fiende?

Synet på alkohol har svingt radikalt i løpet av de siste to hundre årene. Fra å ha vært sett på som sunn og styrkende, ble alkoholen rundt 1900 stemplet som skadelig gift, og drukkenboltene ble alkoholikere, det vil si syke. Nå har en forsker sett på denne utviklingen.

Terje Hansteen https://forskning.no/alkohol-og-narkotika/2008/02/alkohol-venn-eller-fiende

FRILANS FOR FORSKNING.NO PUBLISHED April 01. 2002

I det gamle samfunnet ble alkohol brukt som medisin. Barselkvinner skulle ha brennevin under og etter fødselen. Når man besøkte pasienter på sykehusene, var det også vanlig å ta med seg en dram til den syke.

- Disse forestillingene gjenspeiler et syn på brennevin som helbredende og styrkende. Også i arbeidslivet og i militæret ble det brukt brennevin i forbindelse med hard innsats, forteller Ellen Schrumpf, førsteamanuensis i historie ved Høgskolen i Telemark. Hun er prosjektleder i studiet "Fra sunt til sykt - en kulturhistorisk studie av alkoholspørsmålets historie".

Men rundt århundreskiftet endres synet på bruk av alkohol. En sterk avholdsbevegelse i Norge, bygget på det nye vitenskapelige synet på alkohol, vinner fotfeste. De folkelige begrepene drikk, drukkenbolt og drukkenskap ble nå avløst av mer vitenskapelige termer som alkohol, alkoholiker og alkoholisme. Det som tidligere gikk under betegnelsen drukkenskap, ble av mange sett på som arvelig og en samfunnssykdom.

Ble en maktfaktor

- I Norge var det - særlig i visse strøk - en sterk religiøs bevegelse. Den la grunnlaget for en streng etikk i den norske kulturen.

Edruelighet passet godt med oppfatningen om at man skulle jobbe hardt og få sin lønn i himmelen. Norge gjennomgikk også en rask modernisering, og avholdsbevegelsens

program var et moderniseringsprogram. Det edruelige menneske passet inn i bildet av det moderne menneske. Det samme skjedde over hele det såkalte "brennevinsbeltet", det vil si England, Sverige, Finland, og Nord-Amerika. Rusen kom helt på kollisjonskurs med det frie, tenkende menneske.

- Hva førte avholdsbevegelsen til av sosiale forandringer?

- Avholdsbevegelsen ble en maktfaktor og fikk stor betydning i norsk politikk. Det ble en allianse mellom den og arbeiderbevegelsen. De arbeidet begge for det samme målet, som var det alkoholfrie samfunnet. I tida etter århundreskiftet sank alkoholbruken kraftig. Men avholdsbevegelsen skulle vise seg å bli en veldig disiplinerende faktor også. Det resulterte i at folk drakk, men i det skjulte og med dårlig samvittighet. Dette kjennetegner fortsatt det norske drikkemønsteret, påpeker Schrumpf, som mener at den typisk norske helgefylla og flatfylla har tråder tilbake i norsk historie.

Pendelen svinger

Bidro så avholdsbevegelsen i byggingen av en nasjonal identitet? Det mener Schrumpf den gjorde.

-Avholdsbevegelsen har bidratt til å etablere avholdsideologien som en viktig del av nasjonsbyggingen. Samtidig ble det en skam å drikke. Men avholdsbevegelsen har også bidratt i omsorgsarbeidet overfor alkoholikere og familiene deres. Organisasjoner som Hvite Bånd og Blå Kors, og ikke minst Frelsesarmeen.har gjort mye på det medmenneskelige planet.

- I dag hevder leger at det er sunt å ta et glass rødvin til maten. Har pendelen svingt?

- Ja, det tror jeg faktisk at den har. Det er mye som tyder på at det er sunt å drikke et glass rødvin iblant. I de latinske landene brukes det mye vin og olivenolje, og det virker helsefremmende.

- Men brennevinet er kanskje ikke fullt så sunt?

- Vel, i mellomkrigstiden ble det skrevet ut konjakk mot spanskesyken. Konjakken ble sett på som en anvendelig medisin. Så hvem vet?

(Utdrag av en lengre artikkel og litt forenklet)

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Scotia Cal 20.12.04

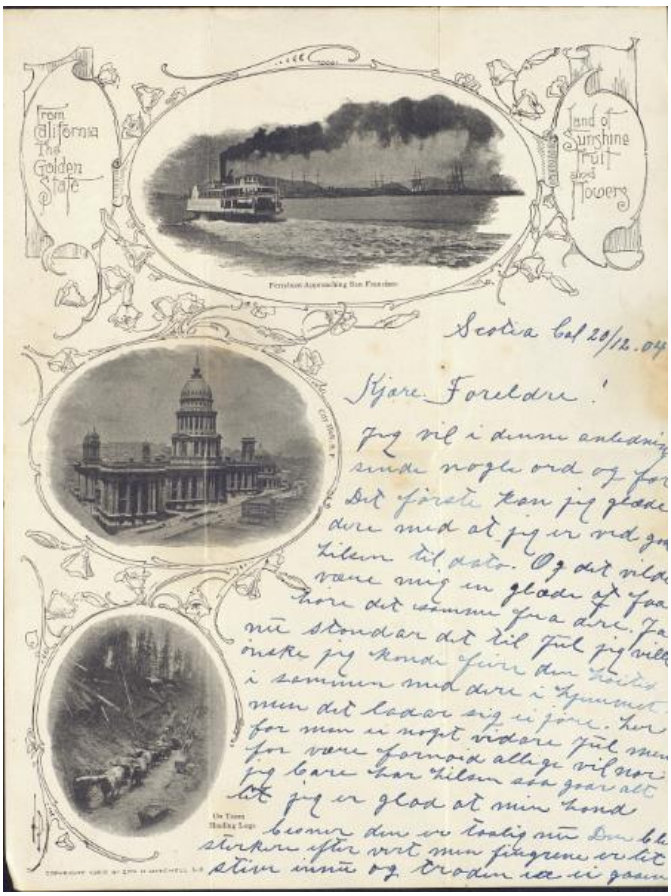

Kjære foreldre!

Jeg vil i denne anledning sende noen ord og for det første kan jeg glede dere med at jeg er ved god helse til dato. Og det ville være meg en glede å få høre det samme fra dere. Ja, nå stunder det til jul. Jeg ville ønske jeg kunne feire den høytid sammen med dere i hjemmet. Men det lar seg ikke gjøre. Her får man ikke noe videre jul, men får være fornøyd likevel når jeg bare har helse så går alt lett.

...

Her vil bli mye å gjøre fordi jeg og et par andre skal ut i skogen 15 mil herfra og skyte vilt. Men det blir bare to-tre dager.

Kjære foreldre, jeg sendte i går 35 daler hjem. Så om dere vil hente dem og sette dem inn i Flekkefjord bank.

Så får jeg slutte for denne gang med mange vennlige og kjærlige hilsener fra Deres hengivne sønn, Alfred Abrahamsen, Humboldt, California.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Utdrag av Peder Seier

Ole Edvard Rølvaag (1876-1931)

Peder er en ung gutt som er født og oppvokst i Amerika. Moren hans er redd for at han skal glemme norsk språk og kultur. Dessuten er hun redd for moralen i det amerikanske samfunnet. Hun liker ikke at Peder har så mange venner utenfor det norske miljøet og at han liker bedre å lese og skrive engelsk enn norsk. Etter at han har sittet og lest høyt fra en engelsk bok en kveld, gir hun han en norsk avis:

- Hva er det? spurte han med lav stemme.

- Les nå denne fortellingen for meg, jeg fikk så vondt i øynene.

- Huh, sa han og tidde.

- Du kan nå gjøre såpass for mor di.

Peder tenkte seg om en stund; hele skikkelsen satt slapp og tung. Endelig begynte han å lese. Hvert annet ord hakket han i stykker og stavet, eller han sa det galt: stemmen var full av uvilje og gråt – det hørtes ut som noen pinte ham.

Beret hørte på dette en stund. Så grep hun ham i armen og ristet ham:

- Nå leser du skikkelig.

Pause.

- Hører du hva jeg sier?

Peder gne seg i øynene.

- Jeg leser jo! stammet han hikstende.

Da tok sinnet henne, voldsomt som et stormstøt. Hun sprang og slo ham under øret, grep ham i skuldrene og ristet ham av all makt, kløp det ene øret og holdt det, mens hun slo det andre.

- Vil du lese kanskje? spurte hun hest og pustet tungt.

Språket er modernisert

Fra: Mo <mo.1@hotmail.com>
Sendt: 8. januar 2003
Til: Lars Bakken <lars.bakken@nova.no>
Emne: Kartlegging av hverdagen til unge i Groruddalen

Godt nytt år.

I dag har jeg vært hos rådgiveren på skolen for å snakke om hvilket universitet eller høyskole jeg burde søke meg til. Jeg tror det blir universitet. Egentlig har jeg bestemt meg. Det blir samfunnsøkonomi på Universitetet i Oslo. Det er visst det beste stedet å studere det på. BI og Høgskolen i Oslo har økonomi, de også, men de er ikke like bra. Og BI koster masse. Faren min var helt enig. Rådgiveren også. Så det blir nok UiO. Alle tror jeg kommer inn. I fjor var det snitt på 4,5 for å bli tatt opp. Jeg har over det, så får håpe det holder.

Jeg må søke Lånekassen også, om vanlig stipend og det spesielle stipendet. Jeg dro ned til kontorene deres på Risløkka i dag og henta alle skjemaene jeg trenger. Det var ganske mange, men nå har jeg dem klare. Mangler bare å fylle dem ut. Fristen er ikke før 1. april, så det er ganske god tid.

Jeg har fått sendt unna en søknad allerede. Til militæret. Utsettelse av førstegangstjenesten. Jeg ble veldig bekymra da jeg fikk innkalling til sesjon. Jeg mener, bruke ett år på militæret, det har jeg ikke tid til. Ikke snakk om. Og krig, krig er virkelig ikke noe for meg. Jeg blir stressa bare av å tenke på det. Men det sto heldigvis at høyere utdanning var en gyldig grunn til utsettelse, og faren min mente de sikkert kommer til å glemme meg i løpet av de årene uansett, sånn at jeg til slutt slipper hele greia.

Jeg puster lettere nå iallfall.

Ellers har folk på skolen allerede begynt å snakke om russetida. Vi fikk en katalog med klær og utstyr her om dagen. Jeg kommer til å kjøpe buksa. Det er nok. Mange av de fra Veitvet og Årvoll skal spleise på en van. Det koster 5000 per pers, hørte jeg. Og så kommer bensin og lønn til sjåføren i tillegg.

Jeg klarer meg fint uten. Jeg har ikke lyst heller. Det er eksamener rett etter. Jeg må lese til dem.

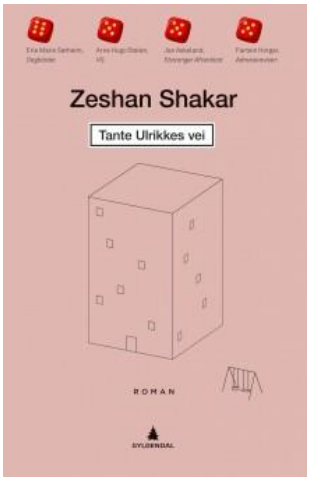

Utdrag av boken «Tante Ulrikkes vei»

av Zeshan Shakar,

Gyldendal, 2018.

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Det er et sterkt politisk budskap i Ulf Nilsens nye utstilling i Galleri Haaken på Tjuvholmen.

– Møtet med flyktningen Yonas har endret meg som kunstner

UTSTILLING

HEIDI BORUD

Billedkunstneren Ulf Nilsen meldte seg for to år siden til Bærum Røde Kors for å bli frivillig flyktningguide.

Han ville bidra til å bedre situasjonen for unge flyktninger som kom til landet. Så traff han Yonas Tewolde fra Eritrea, som da var 21 år gammel.

Lite visste billedkunstneren fra Nesøya om at han to år etter skulle ha en hel separatutstilling om møtet med nettopp Yonas, som også er navnet på utstillingen.

90 bilder om håp og toleranse

Nå henger 90 bilder – kulltegninger og malerier – i Galleri Haaken. Tematikken i utstillingen er knyttet til flyktningsituasjonen. Her er portretter av Yonas og båter på vei over Middelhavet.

– Jeg hadde ingen klare forventninger til det å være flyktningguide, annet enn at jeg kanskje kunne bidra til å gjøre livet litt enklere for et menneske som var havnet i en vanskelig situasjon, sier Nilsen.

Takknemlighet

Kunstneren er glad og takknemlighet for å ha truffet Yonas.

– Men jeg hadde ikke forutsett at det personlige møtet med ham så til de grader skulle komme til å påvirke meg som kunstner og min forståelseshorisont, sier Nilsen.

Som flyktningguide for Bærum Røde Kors møtte Nilsen Tewolde en gang i uken.

– Jeg tok ham med til atelieret, vi tok en kaffe, og vi pratet sammen. Fortsatt er det bare meg han snakker norsk med, men han er nå begynt på videregående skole.

Han fikk selv mye energi av møtene.

– Han fyller meg med en enorm positivitet. Etter hvert begynte jeg å tegne og male Yonas. Det likte han veldig godt. Vi går på utstillinger sammen, vi går på ballett, og vi synger sammen. Når vi synger, så utvikler også det norske språket seg for ham. Jeg skal være med og gi ham et nytt alfabet, sier Nilsen.

– Hvordan synes du vi som samfunn behandler flyktninger som kommer hit til landet?

– Jeg må prøve å balansere hva jeg sier nå. Det er et evig spørsmål om fremmedfrykt. Men jeg oppfordrer flere til å hjelpe, til å melde seg som flyktningguide, særlig menn. I dag er det flest kvinner som gjør dette. Vi trenger flere menn.

I utgangspunktet er man flyktningguide i ett år, men Nilsen fikk forlenget ordningen med ett år til. Han og Yonas har med tiden utviklet et vennskap.

– Å gi noe til et annet menneske på denne måten er også å gjøre noe med sin egen overlevelseskraft. Som kunstner kan jeg være i de mørkeste daler, men så kommer de solfylte dagene og den positive kraften, sier Nilsen.

– Hvordan har kontakten med Yonas preget deg som kunstner?

– Jeg tror at det er noe med det mellommenneskelige alvoret. At du har noen som trenger øyeblikkelig hjelp, og som har fullstendig tillit til deg. Jeg har lært av Picasso at når du lager et bilde for å gi det i gave, legger du ekstra kjærlighet i bildet. Av Picasso har jeg også lært om lekenheten. Det finnes et alvor i meg som kan være tungt, men når jeg kan forene det med lekenhet i kontakt med Yonas, så påvirker det meg dypt.

– Hva er utstillingens viktigste budskap?

– Jeg vet ikke. Jeg kommer tilbake til takknemligheten for å få hjelpe og for den tilliten Yonas viste meg. Nå vil jeg vise frem hans verden, flyktninger og båter på vei over havet. Det er en melankoli her. Men etikken er klar, vi må hjelpe dem som kommer hit til landet, og ikke lukke oss inne i vår egen verden. Å hjelpe en flyktning er en gave, sier Nilsen.

Utstillingen åpner i dag og står til 14. oktober.

Aftenposten Torsdag 20. september 2018

Billedkunstneren Ulf Nilsen åpner utstilling i Galleri Haaken i dag.– Jeg har lært av Picasso at når du lager et bilde for å gi det i gave, så legger du ekstra kjærlighet i bildet. Av Picasso har jeg også lært om lekenheten, sier Nilsen. FOTO: HEIDI BORUD

Antall innvandrere

Jobb med statistikken på denne nettsiden:

https://www.kommuneprofilen.no/Profil/Befolkning/DinRegion/bef_innvandrere_land_region.aspx

Klikk på «Land» hvis du vil ha alle land i alfabetisk rekkefølge.

Finn ditt land. Hvor mange innvandrere kommer derfra? Hvor stor prosent er det av alle innvandrere? Hvor stor del er det av Norges befolkning?

Hvor mange innvandrere er det fra Polen?

Sverige?

Brasil?

Hvilke land har over 10% av innvandrerne?

Hvilke land har mellom 2 og 3 %?

Hvilket land har færrest innvandrere i Norge?

Velg ditt fylke og din kommune over tabellen. Svar på de samme spørsmålene som over

Copyright Oslo VO, Rosenhof

Tema:

Norge før og nå • Velferdssamfunnet

Innvandring og utvandring

Språk

Verbbøying med preteritum perfektum

bli-passiv: ble smuglet

så fort at

så alvorlig at

noen, mange, andre, folk flest

Det er bra at … slik at

det nye Norge

det føles godt

på den ene/andre siden

hadde jobbet

om de ikke…, har de

derfor, likevel (tekstsammenbinding)

Ekstrastoff - skjønnlitteratur

Ole Paus: Mitt lille land

Odd Børretzen: Min barndoms verden

Zeshar: Tante Ulrikkes vei: Fra Mo

TV-serie: Lykkeland

Ole Edvart Rølvaag: Peder Seier, utdrag.

Ekstrastoff – sakprosa og fakta

Historisk tidslinje

Utvandring til Amerika: Amerikabrev

Statistikk innvandring, nettside med oppgave, se over.

Tyskerjentene, Tv2skole, uke 44 2018, oppgave: Fortell om krigen

Stein på Stein: Kap 13, Noen glimt fra Norges historie

Mer Norsk: Naturressurser, Oljehistorie, s 96-99

Velferdsstaten - skatt – statens inntekter og utgifter, TV2skole, uke 43, 2017: «Statsbudsjettet».

Folketrygden – når innført – tidslinje, https://snl.no/folketrygden

BasarCappelenDamm.no:
- En fortelling om Einar Gerhardsen
- En fortelling om Gyda

Om dialogserien «Et godt liv i et lite land».

Dette er den første av i alt åtte dialoger som er laget til opplæring i norsk, nivå A2-B1, etter suggestopedimetoden.

1. Ulikheter og fellesskap
2. Arbeid og ønsker
3. Kunnskap gir muligheter
4. Samliv og forståelse
5. Gjør din plikt, krev din rett
6. Sannhet og frihet
7. Livslang læring
8. En god fremtid

Dialogene handler om sju spillere og treneren i fotballaget «Bravo». De møter ulike utfordringer slik at alle læringsmål i «Læreplan i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere» er dekket. I tillegg er det henvist til en rekke ekstratekster.

Tekstene har ordlister som er oversatt til arabisk, tigrinja, kurmandji, somali og engelsk.

Takk til gode suggestopedikolleger som har kommet med råd og innspill.

Oslo, juni 2019

Dialoger og utvalg av tekster: Astrid Raen

Ordliste, kurmandji: Mahmoud Bero

Utgiver: Oslo VO, Rosenhof